

De Turnhoutse Muggenblussing Stadhuis/Erfgoedhuis

Mensen wilden graag de draak steken met medemensen, zeker als die uit een andere plaats kwamen. Onze voorvaders konden het niet nalaten hun spotzucht bot te vieren op iemand die van elders kwam. Turnhoutenaars werden bincken genoemd, bargoens voor knoeiers, lomperds, botteriken ...

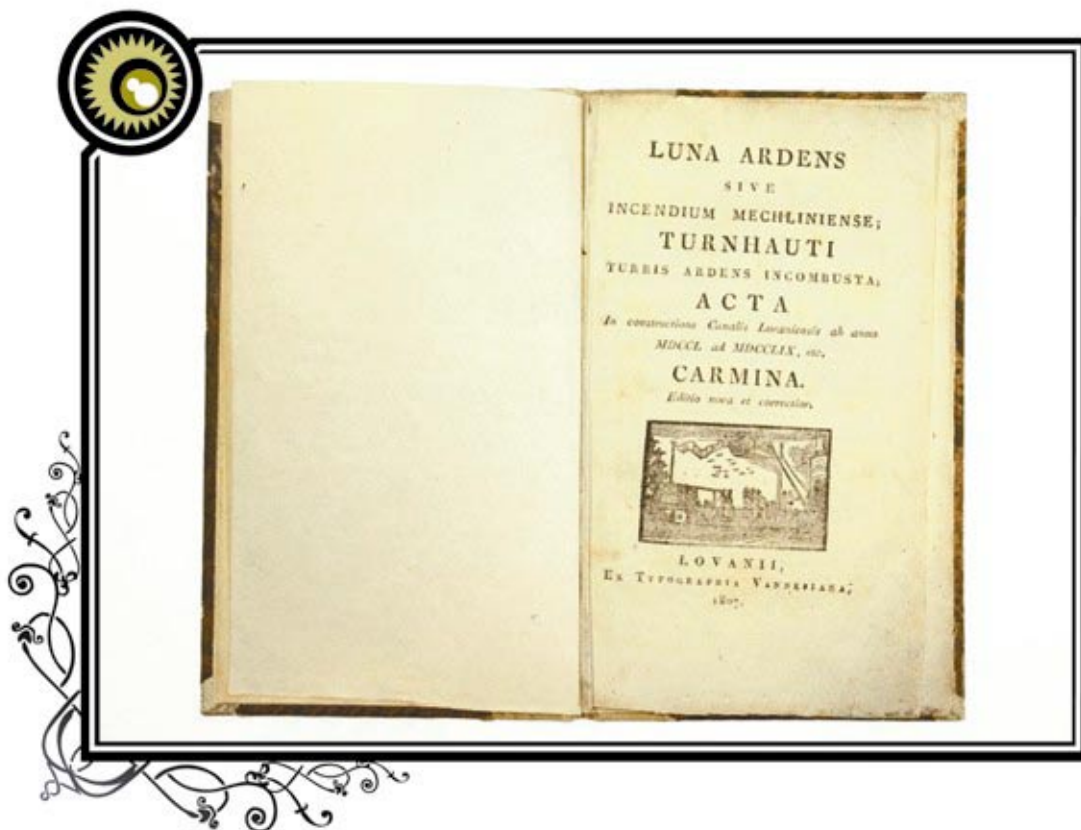
Daarnaast werden er nogal wat spotnamen toegekend naar aanleiding van de blusactiviteiten van de inwoners zoals zonneblussers, maneblossers en muggenblussers.

Op 9 juni 1755, een mooie zomeravond, keek een wandelaar op de Grote Markt naar de toren van de Sint-Pieterskerk en zag rook uit de toren komen. Alarm. De toren stond in brand. De bluswerken werden aangevat maar na een zekere tijd bleek wat men voor rook had aangezien niets anders was dan een zwerm muggen, die zich rond de toren had genesteld. Er werden spoedig meerdere spotgedichten aan gewijd.

t Geen in juni hier voorviel. Tweemaal dry en noch dry daegen. En acht uren recht geslaegen. In een plaets vol weverey Eenen die noyt in syn leven, sieck geweest is van het geven sadt aentrent de posterey, met schoon vrijsters aan syn zey. Want hij sagh met eenen oog. Aen den Thoren grooten roock.

Het brandweerkorps van die tijd, de Bruin Paters, werd ter hulp geroepen

Loopt dan ras al naer de Paters, dat sy brengen spuyt en aeckers (emmers) om te blusschen desen brant.

En dan trad men verder in actie om de brand te bestrijden.

Eenen wyser van die gasten ginck eens aen de Klocken tasten want hij doght dat sy zyn noch werm. De wevers van't getouw (kwamen zoals verplicht helpen). Heel kloeck en gauw. Den eenen seyt 't is best van al dat men het dack doorsaegen sal. Als men dan door het dack met grooten anghst den kop uytstak. Toen zag men klaer en ras. 't Waeren muggen die daer swierden en daer in de son plaisierden.

En zo kwam het...

Turnhout op nieuws befaemt selfs. Mechelen maeckt gij beschaemt. Men sprak er met volle monden van. Den Turnhoutschen Brandt. Door Muggen aangesteken. Doet tot in Hollant toe de menschen daer van spreken.

Is dit verhaal ontsproten aan de fantasie van een spotter?

Als antwoord op die vraag geven we een post uit de Stadsrekeningen waardoor alle twijfel wordt weggenomen

'Item volgens specificatie ende ordonnantie de dato vyfthienden november 1700 vyfenvyftigh heeft den rendant betaelt aen de weduwe wylen peeter de bie de somme van eenendertigh guldens derthien stuyvers in voldoeninge van weder in staet gestelt te hebben de gaeten die geslaegen syn geweest door het schaliendack van sinte peeters grooten thoren alhier ten tyde als schier een jegelyck meynde datter aldaer brandt ontstaen was, dogh naer veel alarm bevonden is dat het muggen waeren, die eenen roock schenen te formeren;

Uit dit officieel document, blijkt dus duidelijk dat de Turnhoutenaars geloofden aan de brand. De verwarring en de zenuwachtigheid schijnen zó groot te zijn geweest dat er gaten in het dak werden geslagen om de bluswerken te vergemakkelijken, terwijl de zoon van de schaliendekker op de toren klom om de situatie te gaan verkennen en de muggen zag. Wat echt gebeurde, werd ook spottend te boek gesteld. Een verhaal had als titel:

Luna ardens sive incendium Mechliniense Turnhauti;
Leuven, 1807. - HSS. Kab. Kon. Bibl. Brussel, Hs. II1265, fol. 2-3
en Hs. 15680, fol. 32-33. -

Naast dit Latijns gedicht verschenen reeds in de Lovensche Almanach van 1756 twee verhalen in verzen met een merkwaardige kennis van de plaatselijke toestanden.

Lovenschen almanach oft tydt-verkonder voor het schrickel-jaer ons Heere Jesu-Christi 1756, gecalculeert op den horizon van Brabant en d'omliggende plaetsen door J.B.Nostradamus. Tot Loven.

tekst: Harry de Kok

foto: Bram Luyts

Turnhoutse Route voor Archief en Musea

Inventaris :

StadsArchief, Stadhuis/Erfgoedhuis

Literatuur :

Bibliografie: E. Van Autenboer, De Turnhoutse Muggenbrand van 1755, Taxandria, 1959-60, N.R. XXXI - XXXII p. 171-184

Zie het gedicht *De Torenbrand van Turnhout* door J. DIELS in Heibloemen. Dicht- en prozastukken uitgegeven door de Rederykkamer Trouw en Broederliefde te Turnhout, Turnhout, 1840, bl. 37-39.

Het object van de maand is een initiatief van TRAM 41. De objectfiche van dit of van een ander object kan steeds geraadpleegd worden op onze website (www.tram41.be, doorklikken naar Object van de Maand) Op deze website vindt u ook meer informatie over TRAM 41 en zijn verschillende componenten.

Contact: TRAM 41, Stadhuis - Erfgoedhuis, Grote Markt 1, 2300 Turnhout

Tel: +32 (0) 14 44 33 98 • tram41@turnhout.be • www.tram41.be

v.u.: Marcel Hendrickx, Nachtegalenstraat 11, 2300 Turnhout, 014/ 44 33 11

